RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2021-091

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	16 november 2021
Zaaknummer	Z/21/380727 /ADV/21/1049582
Onderwerp	structurele inzet bodycams voor boa's
Portefeuillehouder	L. van Riswijk
Contactpersoon	Lesly Brons
E-mail	L.Brons@zevenaar.nl
Telefoon	0316-595 334

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
De buitengewoon opsporingsambtenaren werkzaam bij de gemeente Zevenaar worden in hun werk geconfronteerd met agressie en geweld. Om de veiligheid van de boa's te vergroten heeft het college van burgemeester en wethouders besloten de boa's uit te rusten met bodycams: kleine camera's die op het uniform worden gedragen.

Kernboodschap
De gemeente Zevenaar is een goed werkgever en vanuit die hoedanigheid wordt een middel, in de vorm van bodycams, aangereikt aan de boa's om hun veiligheid te waarborgen tijdens hun werk.

Context
☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
☑ Anders, namelijk: informatie vanuit het college

Inhoudelijke boodschap
De argumenten voor de pilot zijn in dit geval:
1.1. De bodycams kunnen een de-escalerend effect op agressief en gewelddadig gedrag hebben.
1.2. De beelden kunnen achteraf door de politie worden gebruikt voor de opsporing van verdachte(n) van geweld of agressie jegens de boa's.
1.3. De boa's kunnen beelden gebruiken voor zelfevaluatie.

De bodycams zorgen voor weinig tot geen risico's, doordat een zorgvuldige procedure heeft plaatsgevonden. Ook zorgen de volgende stappen/opgestelde stukken voor een minimalisatie van risico's:

- Goedkeuring van onze ondernemingsraad;
- Een werkinstructie voor de boa's. Dit is een heel kort en praktisch document voor de boa's met daarin de interne werkafspraken over het gebruik van de bodycams en over de toegang tot de opnames;
- Een protocol bodycamopnames voor de betrokkenen. In dit protocol staat wie er voor welke doelen met de bodycamopnames mag werken;
- Een Data Protection Impact Assessment (DPIA) waarin de privacy risico's voor burgers en boa's staan, inclusief beschermingsmaatregelen. Onze Functionaris gegevensbescherming heeft positief geadviseerd over de DPIA;
- Tijdens en na de pilot zijn gesprekken gevoerd met de boa's over het gebruik van de bodycam. Op basis van deze gesprekken is gekozen voor een structurele inzet van de bodycams en een duidelijk gebruikersprotocol over de inzet van de bodycams;
- De documenten zijn juridisch gecheckt door een extern juridisch adviesbureau;
- De boa's hebben een training gevolgd bestaande uit een theorie- en praktijkgedeelte.

Communicatie en vervolgproces
De bodycams worden openlijk en dus niet heimelijk ingezet. De bodycams zijn altijd goed zichtbaar en er wordt in principe een waarschuwing gegeven als een opname start. Verder is met onze afdeling communicatie een strategie ingezet om via de sociale kanalen en op onze website de pilot aan te kondigen en daarover informatie te verschaffen. Bovendien is er een vraag- en antwoordpagina ingericht op onze website.

Na de afgelopen pilot is besloten dat de bodycams structureel worden ingezet.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/21/1049158	Werkinstructie structureel gebruik bodycam door boa's Zevenaar
2.	INT/21/1049157	Protocol structureel gebruik bodycamopnames Zevenaar
3.	INT/21/1049156	DPIA structureel gebruik bodycams Zevenaar
4.	INT/21/1059696	Instemmingsbesluit ondernemingsraad structureel gebruik bodycams Zevenaar

Werkinstructie gebruik bodycam door boa's gemeente Zevenaar
Laatst gewijzigd op: 30 augustus 2021

Deze werkinstructie kan tussentijds aangepast worden.

Bij ingebruikneming van de bodycam worden de volgende regels gehanteerd:

Uitgifte bodycam
- Alle boa's krijgen een bodycam toegewezen. Het personeelnummer van de boa wordt gekoppeld aan zijn/haar bodycam en de bodycam wordt fysiek gelabeld.
- De uitgifte van de bodycam gaat naar inzicht van de boa.
- De boa controleert of de batterij is opgeladen en of de bodycam functioneert.
- Een defect of andere bijzonderheden worden direct aan het afdelingshoofd gemeld.

Inzet van de bodycam
- De boa bevestigt de bodycam duidelijk zichtbaar op de borst.
- Zodra de boa zich onveilig voelt schuift hij/zij de alarmknop naar beneden. De alarmknop kan ook voorafgaand aan een situatie gebruikt worden, als er bijvoorbeeld eerder een incident met de persoon in kwestie heeft plaatsgevonden.
- Aan het activeren van de alarmknop gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.
- De boa waarschuwt collega's zoveel mogelijk als hij/zij opnamen maakt of heeft gemaakt waarbij collega's herkenbaar in beeld komen.
- Nadat de dreigende situatie voorbij is wordt de alarmknop gedeactiveerd.
- Als er opnames gemaakt zijn geeft de boa dit door aan de beheerders (Lesly Brons ((eerste aanspreekpunt)) of Thijs Barten).
- Bij ontdekking van verlies, diefstal of beschadiging van de bodycam dient dit direct te worden gemeld conform de instructie verlies en diefstel van de gemeente Zevenaar.

Inname en bewaarplaats bodycam
- De inname van de bodycam gaat naar inzicht van de boa.
- De inname wordt automatisch gelogd in het bodycamsysteem.
- De opnames worden automatisch naar de opslag geüpload en van de bodycam verwijderd.
- De accu van de bodycam wordt automatisch opgeladen.
- Opnames worden 28 dagen bewaard en daarna automatisch gewist.

Toegang tot opnames
- De opnames kunnen voor beperkte doeleinden worden ingezien/gebruikt (zie protocol Bodycamopnames Zevenaar en het DPIA).
- Er zijn twee beheerders aangewezen die de beelden mogen inzien.
- De beheerders mogen alleen de beelden inzien om de redenen die staan vermeld in het protocol Bodycamopnames Zevenaar en het DPIA.
- De boa's mogen hun eigen beelden inzien, na een verzoek tot evaluatie van eigen handelen. De beelden worden altijd met twee personen bekeken (vier ogen principe). Staan er andere boa's op beeld, dan is er eerst toestemming van hen nodig.
- De boa kan niet zelfstandig bodycam-opnamen verwijderen.

Protocol Bodycamopnames

Laatst aangepast: 30 augustus 2021

1. Inleiding

Handhavers van Team Handhaving van de gemeente Zevenaar gebruiken bodycams voor het vergroten van hun veiligheid tijdens het werk. Dit protocol beschrijft de afspraken omtrent het beheer van de bodycamopnames.

2. Doel gebruik bodycams

De bodycams worden ingezet voor de veiligheid van de handhavers.[1] Dit betekent dat de bodycams niet structureel voor andere doeleinden ingezet mogen worden.

3. De geautoriseerde gebruiker

Voor team handhaving van de gemeente Zevenaar, worden de bodycamopnames beheerd door Lesly brons (Juridisch adviseur VTH). In diens afwezigheid wordt het beheer overgenomen door Thijs Barten (Adviseur Openbare Orde en Veiligheid). De beheerder is verantwoordelijk voor discretie omtrent de bodycambeelden en mag de beelden enkel raadplegen of delen voor de vooraf afgesproken doelen.

4. Autorisaties backoffice

Slechts de beheerder, het afdelingshoofd en de boa's hebben toegang tot de backoffice. De beheerder en het afdelingshoofd hebben de meest ruime autorisaties. De beheerder staat los van de boa's en het afdelingshoofd. De boa's hebben autorisatie voor noodzakelijke handelingen, want de boa's zullen weinig in de backoffice zijn.

5. Opnames labelen

- De opnames kunnen alleen opgevraagd en gebruikt worden voor twee primaire doelen en twee wettelijke plichten:
  Primaire doelen
  - Aangifte: een handhaver is slachtoffer van agressie of geweld en wil de opnames aan de politie geven bij een aangifte;
  - Evaluatie: een handhaver heeft een verzoek ingediend om de opnames te gebruiken voor evaluatie.

  Wettelijke plichten:
  - Vordering: het bevoegd gezag (bijvoorbeeld politie of justitie) vordert de bodycamopnames;
  - Inzage: een betrokkene heeft een verzoek tot inzage gedaan;
- Wanneer duidelijk is dat een opname voor een van de voorgaande doelen nodig is, wordt een label met het doel aan de opname toegekend door het afdelingshoofd;

[1] De juridische grondslag inclusief de belangenafweging en de noodzakelijkheid zijn beschreven in de DPIA

- Aan de opname wordt ook een omschrijving van de situatie toegevoegd.

6. Gebruik bodycamopnames

De opnames van de bodycams mogen voor twee primaire doelen worden gebruikt: aangifte doen bij de politie na agressie tegen een handhaver of voor zelfevaluatie door de betrokken handhaver na een incident. Daarnaast kunnen opnames worden verstrekt aan bevoegd gezag na een vordering of aan een burger na een inzageverzoek. Ander gebruik van de bodycams is niet toegestaan. De bodycamopnames worden uitdrukkelijk niet gebruikt voor het controleren van prestaties, gedrag of aanwezigheid van medewerkers.

Doel	**Werkwijze**
Aangifte bij de politie *Handhaver die slachtoffer is van agressie of geweld doet aangifte bij politie en verstrekt bodycamopname.*	De beheerder doorzoekt de opnames en levert de relevante opname aan de politie.
Zelfevaluatie na incident *Evaluatie van het optreden van een handhaver na een incident.*	Na ontvangst van een verzoek tot evaluatie van eigen handelen door een handhavers, doorzoekt de beheerder de opnames en levert de opname aan de desbetreffende handhaver. De handhaver bekijkt de opname. Dat doet de handhaver samen met zijn afdelingshoofd in een afgesloten ruimte.
Vordering *Vordering door de politie, de officier van justitie of de rechter-commissaris op basis van art. 126nd(a) Wetboek van Strafvordering.*	De beheerder controleert de vordering, doorzoekt de opnames en levert de relevante opname aan het bevoegd gezag.
Inzageverzoek *Inzageverzoek door een betrokkene die met een bodycam is gefilmd.*	Inzageverzoeken voor persoonsgegevens worden afgehandeld volgens het generieke proces van de gemeente Zevenaar. De beheerder controleert of er inderdaad een opname is gemaakt en stelt vast of de betrokkene inderdaad in beeld is. Als inzage wordt gegeven; worden andere betrokkenen onherkenbaar gemaakt (video en audio). Of de betrokkene een kopie krijgt wordt afgestemd met de privacyofficer. Mocht het gaan om een opname die aan de politie is verstrekt, dan is de Wpg van toepassing en is de

	politie de verwerkingsverantwoordelijke. In dat geval moet de betrokkene die zijn of haar persoonsgegevens wil inzien een inzageverzoek bij de politie indienen Het is bijzonder veel en technisch werk om een video te anonimiseren. Daarom wordt in eerste instantie een screenshot verstrekt met een schriftelijke toelichting van wat er verder te zien is op de opname.

7. Wijze van overdracht opnames

Middels een externe gegevensdrager. De beheerder kan op beveiligde wijze de opnames vanaf de stand-alone laptop op de externe gegevensdrager plaatsen en op die manier overdragen.

8. Verwijdering opnames & bewaartermijn

- Alle opnames waar niets mee aan de hand is en die geen label hebben gekregen, worden na 28 dagen automatisch gewist.
- Als aan een opname een label is toegekend wordt de betreffende opname bewaard totdat het incident is afgehandeld. De opname wordt daarna handmatig verwijderd door een geautoriseerde gebruiker
  Is het incident binnen 28 dagen afgehandeld, dan wordt ingesteld dat de opnames automatisch 28 dagen na het incident verwijderd worden.

9. Audit trail

De software houdt automatisch een zogenaamde *audit trail* bij voor elke opname. Dat betekent dat elke handeling met een opname (uploaden, bekijken, verstrekken, verwijderen) automatisch wordt gelogd. De audittrail wordt bewaard ook na de bewaartermijn van de opname. Als er twijfel is of een opname onrechtmatig is bekeken, bewerkt, verstrekt of verwijderd controleert het afdelingshoofd de audittrail van die opname.

10. Afspraken in de DPIA

De juridisch adviseur VTH, of in zijn afwezigheid de adviseur Openbare Orde en Veiligheid, heeft een aantal controlerende taken. Deze afspraken zijn opgenomen in de DPIA, welke als bijlage is toegevoegd.

11. Andere relevante documenten

- Werkinstructie bodycams met praktische 'spelregels' voor de handhavers

DPIA bodycams

Bodycams voor handhavers gemeente Zevenaar

Data Protection Impact Assessment

Versie: 1.0
Datum: 30 augustus 2021
Door: Lesly Brons

Inhoud

1. Inleiding 8

1.1. DPIA 8
1.2. Verwerkingsverantwoordelijkheid 8
1.3. Overige documenten 8
1.4. Totstandkoming 9
1.5. Leeswijzer 9

2. Beschrijving van de gegevensverwerking 10

2.1. Deelproces 1: Opnames maken 10
2.2. Deelproces 2: Opnames gebruiken en verwijderen 11

3. Noodzaak en evenredigheid 14

3.1. Welk doel dient de verwerking? 14
3.2. Grondslag en legitieme redenen 14
3.3. Noodzakelijkheid 15
3.4. Eindafweging 18

4. Risicobeoordeling 19

4.1. Methodiek 19
4.2. Bruto risico's van de verwerking 20

5. Beschermingsmaatregelen 23

5.1. Technische maatregelen 23
5.2. Organisatorische maatregelen 24

6. Eindoordeel over restrisico 26

7. Advies Functionaris Gegevensbescherming 27

7.1. Vervolg Advies Functionaris Gegevensbescherming permanent invoering Bodycams 29

Versies

Versie	Datum	Bijzonderheden	Auteur
1.0	30-08-2021	Eindversie	Lesly Brons

Wat er nog gaat gebeuren:

Stukken worden in bestuurlijke route gebracht.

Afkortingen

AP	Autoriteit Persoonsgegevens
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
CISO	Chief Information Security Officer
DPIA	Data Protection Impact Assessment
EDPB	European Data Protection Board
EVRM	Europees Verdrag voor de rechten van de mens en fundamentele vrijheden
FG	Functionaris voor de Gegevensbescherming
GEB	Gegevensbeschermingseffectbeoordeling
OvJ	Officier van Justitie
OM	Openbaar Ministerie
SV	Wetboek van Strafvordering
Wjsg	Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
WOR	Wet op de ondernemingsraden
Wpg	Wet politiegegevens

Definities

"Betrokkene"	de natuurlijke persoon wiens persoonsgegevens worden verwerkt;
"Persoonsgegevens"	alle informatie over een direct of indirect geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon;
"Verwerker"	de (rechts)persoon die persoonsgegevens verwerkt in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke;
"Verwerkingsverantwoordelijke"	de (rechts)persoon die het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegeven vaststelt.

Verzendlijst

Naam	Functie
Lesly Brons	Projectleider en beheerder
Ronald Vollenberg	CISO/FG
Rob Gerritsen	Afdelingshoofd vergunningen, toezicht en handhaving
Thijs Barten	Adviseur openbare orde en veiligheid
Marleen Steintjes	Juridisch adviseur handhaving

Advies en Goedkeuring

Advies Functionaris voor de Gegevensbescherming

Naam	Functie	Datum advies
Ronald Vollenberg	Functionaris Gegevensbescherming & Chief Information Security Officer.	26 oktober 2021

Goedkeuring Proceseigenaar

Naam	Functie	Datum goedkeuring
Rob Gerritsen	Afdelingshoofd VTH	30-08-2021

1. Inleiding

Boa's worden in groeiende mate geconfronteerd met agressie. De gemeente Zevenaar wil een goed werkgever zijn en de boa's veiligheid bieden tijdens hun werk. Daarom wordt op 1 oktober 2021 gestart met het structureel gebruik van bodycams om de veiligheid van boa's te kunnen vergroten. Opnames van bodycams leveren een inperking op van de privacy van de personen die in beeld komen: de burger en de omstanders, maar ook de boa zelf. Daarom is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing op de inzet van bodycams en die stelt een Data Protection Impact Assessment (DPIA) verplicht voor dit soort verwerkingen. In deze DPIA worden de privacyrisico's geïnventariseerd en worden beschermingsmaatregelen getroffen om die risico's weg te nemen of te verkleinen.

1.1. DPIA

In de AVG is een DPIA verplicht gesteld voor verwerkingen van Persoonsgegevens die mogelijk een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen opleveren.[1] Een voorbeeld in de AVG van zo'n verwerking met een hoog risico is cameratoezicht waarbij op grote schaal en systematisch mensen kunnen worden gevolgd in publiek toegankelijk gebied.[2] Later zijn er in aanvullende richtlijnen van de Autoriteit Persoonsgegevens andere verwerkingen aan toegevoegd, waaronder "grootschalig en/of stelselmatig gebruik van flexibel cameratoezicht (camera's op kleding of helm van brandweer- of ambulancepersoneel, dashcams gebruikt door hulpdiensten)".[3] Voor bodycams is een DPIA dus verplicht.

1.2. Verwerkingsverantwoordelijkheid

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zevenaar is de verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Het college stelt het doel (meer veiligheid voor de boa's) en de middelen (bodycams) van de verwerking vast namens de (rechts)persoon gemeente Zevenaar.

1.3. Overige documenten

Naast deze DPIA worden nog meer relevante documenten opgesteld:

- Informatievoorziening aan bewoners
- Protocol bodycamopnames
- Werkinstructie bodycams

[1] Artikel 35 lid 1 AVG.

[2] Artikel 35 lid 3(c) AVG.

[3] Besluit inzake lijst van verwerkingen van persoonsgegevens waarvoor een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA) verplicht is, Staatscourant nr. 64418, 27 november 2019.

1.4. Totstandkoming

Deze DPIA is opgesteld in overleg met de Functionaris voor de Gegevensbescherming en de projectleider van het project bodycams. De privacyrisico's zijn geïnventariseerd en vervolgens zijn beschermingsmaatregelen gekozen. De processen zijn afgestemd met de beheerders van de bodycamopnames. De conceptversie is voorgelegd aan de FG voor advies en dat advies is integraal opgenomen in deze DPIA. Als zich nieuwe risico's blijken voor te doen, worden nieuwe beschermingsmaatregelen toegevoegd en wordt de DPIA aangepast.

1.5. Leeswijzer

Deze DPIA heeft de volgende opbouw[4]:

- Beschrijving gegevensverwerking
- Noodzaak en evenredigheid
- Risicobeoordeling
- Beschermingsmaatregelen
- Eindoordeel over restrisico
- Advies FG

[4] De opbouw is beschreven in S. Katus (2020), *Hoe ben je FG? De FG-functie uitgelegd voor de praktijk*. Wolters/Kluwer: Deventer.

2. Beschrijving van de gegevensverwerking

In dit hoofdstuk wordt het proces van handhaving door een boa met bodycam en de onderliggende gegevensverwerking op een overzichtelijke manier in kaart gebracht. Het gaat om de hoofdlijnen en een systematische beschrijving van het geheel, waardoor de informatieketen helder in beeld komt.

2.1. Deelproces 1: Opnames maken

Voordat het proces begint

Het belangrijkste doel van de bodycam is het voorkomen van agressie en geweld tegen boa's door een preventief effect. Dat betekent dat in verreweg de meeste diensten geen opnames zullen worden gemaakt met de bodycam. In die gevallen worden er dus ook geen persoonsgegevens verwerkt. Alleen als een incident escaleert of dreigt te escaleren kan de boa een opname maken. Voor die gevallen worden de gegevensverwerkingen in dit hoofdstuk beschreven.

Stap in het proces	Verwerking persoonsgegevens
Stand-by In principe draagt elke boa standaard een bodycam. De bodycam wordt duidelijk zichtbaar op het uniform gedragen en staat continu op *stand-by*. De beelden worden dan continu opgenomen en na 60 seconden automatisch weer gewist. Dit heet 'bufferen' of 'pre-recording'.	Opname wordt tijdelijk opgeslagen en daarna automatisch gewist. Er worden dus wel persoonsgegevens verwerkt, maar die worden na enkele seconden alweer verwijderd en zijn daarna niet meer beschikbaar.
Opname maken Als een situatie dreigt te escaleren en de drager van de bodycam zich onveilig voelt of verwacht dat een burger agressief zal worden, kan de drager aankondigen dat hij of zij een opname gaat maken. Als dit niet zorgt voor een veilige situatie, wordt de opnameknop daadwerkelijk ingedrukt. De gebufferde seconden worden dan vastgelegd, zodat de aanleiding van het incident er ook op staat. Als de dreigende situatie voorbij is, zet de handhaver de bodycam uit.	De opname wordt beveiligd opgeslagen op het interne geheugen van de bodycam.

Uploaden opnames Na de dienst wordt de opname van de bodycam naar de opslag verplaatst.	Opname wordt verwijderd van de bodycam en gaat via het dockingstation naar de beveiligde laptop/desktop computer. Opname krijgt metadata mee: datum, tijd, naam en personeelsnummer handhaver. Borging juiste bodycam bij boa is aanwezig door koppeling personeelsnummer aan bodycam en fysieke naamtag zichtbaar op bodycam te plaatsen.

2.2. Deelproces 2: Opnames gebruiken en verwijderen

De opnames kunnen worden gebruikt voor twee primaire doelen: aangifte doen bij de politie na agressie tegen een handhaver en zelfevaluatie door de betrokken handhaver na een incident. Daarnaast kunnen opnames worden verstrekt aan de politie na een vordering of aan een burger na een inzageverzoek. Ander gebruik van de bodycams is niet toegestaan.

Stap in het proces	Verwerking persoonsgegevens
Primair doel 1: Aangifte bij de politie Handhaver die slachtoffer is van agressie of geweld doet aangifte bij politie en verstrekt bodycamopname.	De beheerder doorzoekt de opnames, levert de relevante opname aan de politie. De persoonsgegevens gaan over van de AVG naar de Wet politiegegevens (Wpg). De politie verwerkt de opname vervolgens conform de Wpg.
Primair doel 2: Zelfevaluatie na incident Evaluatie van het optreden van een handhaver na een incident.	Na ontvangst van een verzoek tot evaluatie van eigen handelen door een handhaver, doorzoekt de beheerder de opnames en levert de opname aan de desbetreffende handhaver. De handhaver bekijkt de opname. Dat doet de handhaver samen met zijn afdelingshoofd in een afgesloten ruimte.
Wettelijke plicht 1: Vordering Vordering door de politie, de officier van	De beheerder controleert de vordering,

justitie of de rechter-commissaris op basis van art. 126nd(a) Wetboek van Strafvordering.	doorzoekt de opnames en levert de relevante opname op een beveiligde wijze aan het bevoegd gezag. De persoonsgegevens gaan over van de AVG naar de Wpg. De politie verwerkt de opname conform de Wet politiegegevens.
Wettelijke plicht 2: Inzageverzoek door betrokkene Inzageverzoek door een betrokkene die met een bodycam is gefilmd.	Inzageverzoeken voor persoonsgegevens worden afgehandeld volgens het generieke proces van de gemeente Zevenaar. De beheerder controleert of er inderdaad een opname is gemaakt en stelt vast of de betrokkene in beeld is. Als inzage wordt gegeven; worden andere betrokkenen onherkenbaar gemaakt (video en audio). Of de betrokkene een kopie krijgt wordt afgestemd met de privacy officer. Mocht het gaan om een opname die aan de politie is verstrekt, dan is de Wpg van toepassing en is de politie de verwerkingsverantwoordelijke. In dat geval moet de betrokkene die zijn of haar persoonsgegevens wil inzien een inzageverzoek bij de politie indienen Het is bijzonder veel en technisch werk om een video te anonimiseren. Daarom wordt in eerste instantie een screenshot verstrekt met een schriftelijke toelichting van wat er verder te zien is op de opname.
Verwijdering Alle opnames worden na 28 dagen automatisch vernietigd. Opnames die nog nodig zijn voor de afhandeling van het incident worden verwijderd op het moment dat ze niet meer nodig zijn.	Alle opnames worden door het systeem automatisch vernietigd na de standaard bewaartermijn van 28 dagen. Als een opname langer nodig is voor een aangifte, zelfevaluatie, vordering of inzageverzoek, wordt de bewaartermijn verlengd tot na afhandeling van dat incident – meestal na het verstrijken van de bezwaar- of beroepstermijn of als er een definitieve

	uitspraak is gedaan. Die beelden moeten op dat moment handmatig worden vernietigd. De beheerder controleert maandelijks of alle bewaarde opnames nog nodig zijn en rechtmatig worden bewaard. Daarnaast maakt de beheerder hier een overzicht van met akkoord van de verwerkingsverantwoordelijke.
Logging Elke handeling met een opname (uploaden, bekijken, verstrekken, verwijderen) wordt automatisch gelogd.	Software houdt automatisch een *audit trail* bij voor elke opname; deze wordt bewaard ook na de bewaartermijn van de opname. Als er twijfel is of een opname onrechtmatig is bekeken, bewerkt, verstrekt of verwijderd, controleert het afdelingshoofd de audittrail van die opname. Tevens voert de beheerder elk kwartaal een steekproefsgewijze controle uit - zie de beschermingsmaatregelen -.

3. Noodzaak en evenredigheid

Op welk moment moet welke informatie beschikbaar zijn in het proces om te zorgen dat het tot een goede uitkomst leidt? Functionarissen moeten niet te veel, maar ook niet te weinig informatie hebben om het proces vlekkeloos te laten verlopen. De noodzaak is gelegen in de vraag waarom je bepaalde gegevens nodig hebt: welk doel dienen ze? En spoort dat doel met de legitieme redenen volgens artikel 6 AVG? Daarna volgt de evenredigheidsvraag in de vorm van een functionele informatiebehoefte per medewerker die betrokken is. Niet elke medewerker heeft dezelfde informatie nodig: er zijn verschillende taken en verantwoordelijkheden en de informatie die beschikbaar is moet precies passend zijn. Alle informatiebehoeften bij elkaar bepalen hoeveel informatie er moet worden verwerkt: dat is de 'minimale gegevensverwerking' uit artikel 5.1c AVG.

3.1. Welk doel dient de verwerking?

Het primaire doel van de bodycam is het vergroten van de feitelijke veiligheid van de boa's. Het idee is dat agressieve of gewelddadige burgers zich twee keer zullen bedenken als ze weten dat alles wat ze doen wordt opgenomen en tegen ze kan worden gebruikt. Hierdoor zullen incidenten worden voorkomen. Mocht de bodycam dit preventieve effect niet hebben, dan kunnen de opnames van het incident aan de politie worden verstrekt voor opsporingsonderzoek. Dat kan leiden tot een veroordeling en ook dat heeft een generaal preventief effect. Een nevendoel van de bodycam is het vergroten van het veiligheidsgevoel van boa's.

3.2. Grondslag en legitieme redenen

De grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens is artikel 6, lid 1, f, AVG 'gerechtvaardigd belang'. Deze grondslag geldt niet voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken. Maar in dit geval is die uitzondering niet van toepassing. De bodycams worden namelijk niet ingezet door de gemeente voor de uitoefening van haar publiekrechtelijke taken, maar door de gemeente in haar privaatrechtelijke rol als werkgever.

Het gerechtvaardigde belang ligt in het zorgdragen voor een veilige werkplek door de werkgever. Er zijn twee wetten die de gemeente verplichten een veilige werkplek te bieden aan de werknemers: het Burgerlijk Wetboek en de Arbowet. In art. 611 van het Burgerlijk Wetboek Boek 7 staat: "De werkgever en de werknemer zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed werknemer te gedragen." Een vergelijkbare verplichting volgt uit artikel 3, lid 1 Arbowet: "De werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en voert daartoe een beleid dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden."

De bodycams worden dus ingezet door de gemeente in haar privaatrechtelijke rol als werkgever van de boa's die een zo veilig mogelijke werkplek moet bieden. Alle verwerkingen van de opnames moeten in lijn liggen met die doelstelling: veiligheid van de boa's. Gebruik van de opnames voor andere doelen valt buiten deze grondslag en dus buiten het gerechtvaardigde belang waar de inzet op is gebaseerd.

3.3. Noodzakelijkheid

Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer is onderdeel van de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Dit recht is echter niet absoluut. Voor elke uitzondering moet er een wettelijke basis in het nationale recht zijn: dat was het onderwerp van de vorige paragraaf. Daarnaast is een eis dat de inmenging in de persoonlijke levenssfeer noodzakelijk is in het belang van – in dit geval – de veiligheid van de boa. Een inmenging is noodzakelijk als sprake is van een dringende maatschappelijke behoefte daartoe. Door de bodycams wordt de veiligheid van de boa's vergroot. Bodycams bieden de mogelijkheid goed onderbouwd aangifte te doen na een bedreiging of mishandeling op een wijze die niet mogelijk is zonder bodycam. Daarom is de bodycam noodzakelijk.

Het noodzakelijkheidscriterium wordt mede ingevuld aan de hand van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Daarnaast moet een derde principe van zorgvuldigheid worden nageleefd: beperking van de gegevensverwerking tot wat noodzakelijk is voor het doel ('dataminimalisatie'). Dat aspect van de verwerking is al beschreven in de paragraaf 'Welk doel dient de verwerking': opnames mogen alleen worden gemaakt en gebruikt voor het vergroten van de veiligheid van de boa's en niet voor andere doelen. In de rest van deze DPIA worden, bijvoorbeeld bij de beschermingsmaatregelen, ook waarborgen beschreven die voor dataminimalisatie zorgen. Daarom gaan we hieronder alleen nog in op de proportionaliteit en subsidiariteit van de bodycam.

Proportionaliteit

De inbreuk die de bodycams opleveren op de privacy van betrokkenen moet proportioneel zijn in verhouding tot het probleem dat ermee wordt bestreden. Dat komt er dus op neer dat je niet met een kanon op een mug mag schieten. Daarom bekijken we hier hoe groot het probleem eigenlijk is, wat je mag verwachten van de bodycams en hoe de inbreuk op de privacy zo beperkt mogelijk moet worden gehouden.

De interne registraties zijn echter nooit volledig, omdat niet elk incident wordt geregistreerd. Dat is bijna overal het geval. Uit het onderzoek naar bodycams bij de politie in de Eenheid

Amsterdam[5] bleek bijvoorbeeld dat het aantal incidenten volgens de enquêtes tien keer zo groot was als het aantal intern geregistreerde incidenten. Voor dit verschil zijn allerlei redenen, maar het voert voor deze DPIA te ver om daar uitgebreid op in te gaan. Waar het om gaat is dat het aantal interne registraties geen compleet beeld oplevert van de werkelijke omvang van het probleem. Daarom is het belangrijk rekening te houden met de mogelijkheid dat er veel meer incidenten gebeuren dan een gemeente zich realiseert.

Evaluatie pilot

Uit de nulmeting is gebleken dat in de gemeente Zevenaar geen agressie incidenten zijn geregistreerd. Wel is sprake van verbale agressie, woede en onbegrip maar ook die incidenten zijn niet geregistreerd. De incidenten kunnen daarentegen in bepaalde situaties wel een onveilig gevoel opleveren bij boa's. Waar de gemeente Zevenaar op in zet is het verhogen van het veiligheidsgevoel bij de boa's, omdat de gemeente Zevenaar daarvoor verantwoordelijk is als werkgever.

Tijdens de pilot zijn de bodycams een tiental keren ingezet. In die situaties was het veiligheidsgevoel van de boa's dermate dat zij het middel bodycam inzetten. Er zijn gelukkig geen strafbare feiten jegens de boa's gepleegd, mogelijk door het gebruik van de bodycam. Verder zijn de situaties op grond van zelfevaluatie en op verzoek van de boa besproken. De bodycam bewerkstelligt daarmee een lerend effect. Tot slot is het de-escalerende effect in meerdere situaties bewezen doordat de agressor in eerste instantie voor de verbale aanval kiest, maar zodra de boa aangeeft dat hij zich hierdoor onveilig voelt en zijn bodycam aanzet, verandert het gedrag van de agressor. De situatie escaleert daardoor niet en de agressor druipt veelal af. De pre-recordtijd bleek in deze situaties essentieel, omdat de praktijk leert dat een situatie meerdere minuten duurt. Ook is er veelal een aanleiding, maar zonder pre-record zou die niet vastgelegd zijn. Uit de evaluaties bleek een casus over een parkeerboete. De boa was meerdere minuten bij het voertuig aanwezig waarnaar hij uiteindelijk een boete schreef voor verkeerd parkeren. Na enkele minuten kwam de eigenaar van de auto eraan. In eerste instantie was de situatie rustig en veilig. Na ongeveer 1 minuut sloeg de emotie om en dreigde de situatie te escaleren. Nog 20 seconden later werd de bodycam aangezet door de boa in verband met zijn veiligheid. Als de pre-record er toen niet was, was de aanleiding van de dreigende situatie nooit vastgelegd. Terwijl daar het onveiligheidsgevoel al was begonnen.

Al met al is de conclusie uit de pilot dat het wenselijk is om de bodycams inclusief pre-record structureel in te zetten. Het gebruik van de bodycam afgezet tegen de positieve effecten levert een proportioneel middel.

Welk effect hebben bodycams?

Uit de evaluatie in de Eenheid Amsterdam van de politie bleek dat het aantal incidenten

[5] S. Flight (2019). Focus: Evaluatie pilot bodycams Politie Eenheid Amsterdam 2017-2018, Politie & Wetenschap.

halveerde onder de groep agenten die met bodycams werkten: lastig gedrag nam af met 49%, serieuze bedreigingen met 56% en lichamelijk geweld met 47%. In de gemeente Zevenaar is tijdens de pilot geen evenredig effect zichtbaar geworden. Toch blijkt uit de evaluaties dat de bodycam preventief en de-escalerend werkt. De invloed op het veiligheidsgevoel van de boa's is volgens de gemeente Zevenaar voldoende rechtvaardiging voor de inperking van de privacy van betrokkenen. Een vergelijking met de gemeente Amsterdam gaat in dit geval niet geheel op.

Uit het bovenstaande blijkt in elk geval al wel dat agressie tegen boa's een reëel bestaand, niet speculatief, probleem is. De bodycams leveren een inbreuk op de privacy van betrokkenen op, maar dat nadeel weegt volgens de gemeente minder zwaar dan het te verwachten positieve effect op de veiligheid van de boa's mede gezien de uitkomsten van de pilot.

Inbreuk zo beperkt mogelijk
Alles wordt in het werk gesteld om de inbreuk op de privacy zo klein mogelijk te maken. De handhavers maken alleen een opname met de bodycam als iemand agressief tegen ze is, of als iemand al meerdere malen agressief tegen ze is geweest. Het aantal opnames is dus zeer beperkt. En áls er dan toch een opname is gemaakt, wordt vervolgens alles in het werk gesteld om de inbreuk op de privacy van de betrokkenen zo beperkt mogelijk te houden. Opnames mogen alleen door een klein aantal geautoriseerde gebruikers voor een klein aantal vooraf afgesproken doelen worden gebruikt/bekeken. Ook worden de opnames na de standaard bewaartermijn automatisch verwijderd, zoals in het hoofdstuk met de beschermingsmaatregelen is beschreven. Op deze manier wordt de inbreuk op de privacy van burgers dus ook beperkt en dat maakt de bodycams ook 'aan de achterkant' proportioneel.

Subsidiariteit

De gemeente Zevenaar heeft als werkgever al diverse andere mogelijkheden ingezet om de veiligheid van hun boa's te vergroten en agressie en geweld in te perken. De boa's werken veelal in koppels, gebruiken een portofoon, hebben afspraken met de politie en hebben trainingen gevolgd hoe om te gaan met agressie. De bodycam is een noodzakelijke toevoeging aan het instrumentarium omdat er geen ander, lichter, middel is waarmee hetzelfde de-escalerende effect kan worden bereikt.

Er is, kortom, aandacht voor de veiligheid van de boa's. Uit bovenstaande blijkt dat agressie wel aan de orde is, ondanks de inzet van de andere, lichtere, maatregelen. Daarom wordt nu gekozen voor de bodycam: een 'zwaar' middel in vergelijking met andere instrumenten, maar de ernst van de problemen rechtvaardigt de inzet. Overigens is het – nogmaals – de bedoeling de bodycam vooral preventief in te zetten en dus zo min mogelijk opnames te maken. De andere middelen werken vooral beschermend of achteraf, maar de bodycam wordt ook echt preventief ingezet.

Ook de mening van de boa's zelf speelt een rol. Het draagvlak onder de boa's is er en ook dat

onderbouwt de verwachting dat dit middel agressie beter zal kunnen voorkomen dan andere instrumenten: de bodycam is in die zin dus ook subsidiair. Andere middelen met een kleinere impact op de privacy van betrokkenen zijn uitgeprobeerd, maar bleken onvoldoende effect te hebben. De bodycams kunnen leiden tot meer veiligheid voor de boa's op een manier die andere instrumenten niet kunnen bewerkstellingen.

3.4. Eindafweging

De gemeente Zevenaar vindt het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van burgers zeer belangrijk: het is een grondrecht. Maar de plicht om als werkgever een veilige werkplek voor de boa's te bieden, weegt ook zeer zwaar. In dit specifieke geval en voor dit specifieke doel weegt die plicht zwaarder.
De bodycam is noodzakelijk, proportioneel en subsidiair. De afweging is gebaseerd op de beperkte inzet van bodycams die hier wordt voorgesteld: er wordt maximaal ingezet op preventie van agressie, waardoor het in het ideale geval niet eens nodig is een opname te maken. En als er wel een opname wordt gemaakt, worden de opnames heel goed beveiligd en niet voor andere doelen gebruikt dan het veiliger maken van het werk van de boa's. Hetgeen uit de evaluaties van de pilot naar voren is gekomen.

In de rest van dit document wordt uitgewerkt *hoe* de gemeente ervoor gaat zorgen dat aan de voorwaarden wordt voldaan en dat de gekozen uitgangspunten centraal blijven staan. Eerst beschrijven we de mogelijke privacyrisico's van de bodycams en daarna volgt een hoofdstuk met beschermingsmaatregelen die de geïnventariseerde risico's wegnemen of zo klein mogelijk maken.

Evaluatie

Evaluatie vindt jaarlijks plaats.

4. Risicobeoordeling

In dit hoofdstuk worden de privacyrisico's beschreven die zich kunnen voordoen bij inzet van bodycams door boa's. Het gaat hier om een combinatie van de waarschijnlijkheid dat een scenario zich voor zal doen en de schade voor de betrokkene die daaruit kan voortvloeien. In dit hoofdstuk staan de 'bruto' risico's, dus nog zonder beschermingsmaatregelen.

4.1. Methodiek

Het risico hangt af van de schade die een betrokkene ondervindt: dat is ieder lichamelijk, materieel of immaterieel nadeel dat iemand persoonlijk kan ondervinden. Die schade kan variëren van een ongemakkelijk gevoel en irritaties (nauwelijks schade) tot aanzienlijke of ernstige schade. Daarnaast hangt het risico af van de waarschijnlijkheid op die schade: is er een gerede kans dat de schade zich voordoet of is het onwaarschijnlijk (gezocht)? Samen leidt dat tot deze risicomatrix:

		Schade		
Waarschijnlijkheid	Geen	Nauwelijks	Aanzienlijk	Ernstig
Zeker of waarschijnlijk	Geen risico	Laag risico	Gemiddeld risico	Hoog risico
Onwaarschijnlijk	Geen risico	Geen risico	Laag risico	Laag risico

Van brutorisico naar nettorisico

Hoe groter het risico, hoe robuuster de beschermingsmaatregelen moeten zijn om problemen te voorkomen en te kunnen spreken van passende maatregelen in de zin van de AVG. Welke praktijksituaties zijn redelijkerwijs voorzienbaar waarin schade kan ontstaan? En welke organisatorische en technische maatregelen moet de organisatie hier tegenoverstellen om die problemen te voorkomen? Bij AVG-risicodenken gaat het steeds om realistische praktijkscenario's en werkelijke oplossingsgerichtheid: echte oplossingen voor echte problemen.

Om de risico's goed te kunnen inschatten, is het belangrijk om eerst goed zicht te krijgen op het 'blote risico' (brutorisico): welke schade is voorzienbaar wanneer de organisatie niet beschikt over passende maatregelen? Het brutorisico van boa's met bodycams doet zich voor als er geen maatregelen worden getroffen om de risico's te verkleinen. Na het treffen van maatregelen blijft het nettorisico over – ook wel het restrisico genoemd.

4.2. Bruto risico's van de verwerking

Er zijn door verschillende stakeholders diverse brutorisico's geïnventariseerd. Die worden hieronder beschreven: ze zijn samengevat in de tabel voor snel overzicht.

	Schade			
Waarschijnlijkheid	Geen	Nauwelijks	Aanzienlijk	Ernstig
Zeker of waarschijnlijk	Geen risico -	Laag risico -	Gemiddeld risico 3. Hackers 4. Function creep 5. Chilling effect	Hoog risico 1. Heimelijk filmen 2. Onbevoegde gebruikers
Onwaarschijnlijk	Geen risico -	Geen risico -	Laag risico 7. Opslag data buiten EER	Laag risico 6. Gezichtsherkenning

1. Heimelijk filmen

Het is verboden heimelijk filmopnames te maken – dat staat in het Wetboek van Strafrecht (art. 441b en 139f). In de AVG staat daarnaast dat transparantie over de verwerking door actief informeren van betrokkenen over de gegevensverwerking belangrijk is. De persoonlijke schade kan ernstig zijn als mensen niet weten dat ze worden gefilmd of als ze niet weten wat het doel van de bodycam is, wat er met de opnames mag worden gedaan en wie toegang heeft. Ze kunnen zijn gefilmd op een plek of in een situatie waar ze liever niet gezien willen worden en zich grote zorgen maken dat de opnames terechtkomen bij mensen die misbruik van die informatie gaan maken. Het zou zelfs kunnen leiden tot agressie tegen de boa's als mensen niet weten dat er zorgvuldig met de opnames wordt omgegaan voor een beperkt aantal doelen en alleen door geautoriseerde personen. De schade kan ernstig zijn en de kans dat dit scenario zich voordoet is niet te verwaarlozen: dus is het risico 'hoog'.

2. Onbevoegde gebruikers verwerken opnames

Er is een kans dat onbevoegde medewerkers de opnames zien, bewerken, verstrekken, kopiëren, langer bewaren dan afgesproken of vernietigen. Zonder beschermingsmaatregelen is het ook niet denkbeeldig dat dit een keer zal gebeuren. Het is bijvoorbeeld waarschijnlijk dat er anderen 'over de schouder' meekijken of zelfs een filmpje maken met hun smartphone, als een boa een opname terug mag kijken in het kader van zelfevaluatie na een incident. Het is ook voorstelbaar dat de betreffende boa zelf een kopie van het videofragment op een gegevensdrager opslaat of een filmpje maakt met bijvoorbeeld een smartphone. Ook bij overdracht van opnames aan de politie bestaat het risico dat een onbevoegde toegang krijgt tot de beelden. Tevens kan een bodycam worden gestolen of kwijtraken.

Het kan voor de betrokken personen die in beeld zijn ernstige schade opleveren als (een kopie

van) een opname terechtkomt bij onbevoegde gebruikers en mogelijk gepubliceerd wordt op social media. De opname kan zijn gemaakt op een plek of in een situatie waarin mensen liever niet gezien willen worden door anderen. Misbruik van die informatie kan (im)materiële nadelen opleveren, door afpersing of aantasting van de goede naam. Ook het vernietigen van opnames door onbevoegden kan schade opleveren. Een opname kan dan bijvoorbeeld niet meer worden gebruikt voor aangifte van geweld tegen een boa. Dat kan schade opleveren voor de burger die in beeld was, maar ook voor de boa's. De opname kan het sluitende bewijs leveren dat er wel of geen sprake was van bedreiging of mishandeling. Zonder de opname kan een onjuiste beslissing worden genomen. De schade voor de betrokkenen is in deze scenario's ernstig en – zonder maatregelen – is het waarschijnlijk dat dit scenario zich zal voordoen: dit levert dus een risico in de categorie 'hoog' op.

3. Hackers

Er is een kans dat hackers toegang krijgen tot de opnames. Op zich levert het 'inbreken' in de database nauwelijks schade op voor de betrokkenen. Maar de opnames kunnen in bepaalde gevallen worden gebruikt om mensen af te persen of hun goede naam te bezoedelen. In dat geval kan de schade voor betrokken burgers of boa's ernstig zijn. De kans dat dit zich voordoet is dus klein, maar niet denkbeeldig. Het risico valt daarmee in de categorie 'gemiddeld'.

4. Doelverschuiving 'hellend vlak'

Er is een risico dat de bodycams worden gebruikt voor andere doelen dan het vergroten van de veiligheid van de boa's. Dat verschijnsel wordt ook wel aangeduid met de term *function creep*: in de loop der tijd wordt beschikbare technologie verbreed naar andere terreinen. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn als boa's overtredingen van de APV gaan filmen met de bodycam omdat ze de opnames als bewijsmateriaal willen gebruiken. Het risico valt in de categorie 'gemiddeld', want de schade voor betrokkenen kan aanzienlijk zijn als dit gebeurt en het is niet denkbeeldig dat dit zich zal voordoen.

5. Chilling effect

Handhavers hebben verschillende rollen: ze moeten soms corrigerend of handhavend optreden, maar ze zijn ook het visitekaartje van de gemeentelijke organisatie. Ze zijn dus ook een soort gastheer of gastvrouw op straat. Dat vereist dat de handhavers benaderbaar zijn voor iedereen die ze op straat tegenkomen. Als de bodycam ervoor zou zorgen dat mensen de handhaver niet meer willen of durven te benaderen, is dat zeer onwenselijk. De bodycam levert dan een zogenaamd *chilling effect* op: mensen passen hun gedrag aan in reactie op surveillance. Het risico hierop is 'gemiddeld' omdat de schade aanzienlijk kan zijn en het waarschijnlijk is dat dit fenomeen zich zal voordoen als er geen beschermingsmaatregelen worden getroffen.

6. Gezichtsherkenning

De bodycams verwerken geen bijzondere persoonsgegevens: dat is de afspraak. Maar de technologie om gezichten automatisch te kunnen herkennen in video is sterk in ontwikkeling. Leveranciers van bodycams zullen dergelijke software ongetwijfeld ook beschikbaar gaan stellen aan hun klanten, waaronder de gemeenten die bodycams gebruiken. De AVG stelt strikte eisen aan de verwerking van biometrische gegevens: dat zijn bijvoorbeeld

vingerafdrukken en irisscans, maar ook gezichtsherkenning. Biometrische gegevens zijn bijzondere persoonsgegevens als ze worden gebruikt om iemand te identificeren. Het is in beginsel verboden om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft in oktober 2020 aandacht besteed aan automatische gezichtsherkenning en heeft herhaald dat de toepassing van dat soort technologie in beginsel verboden is. Omdat deze gegevens uniek zijn, leveren ze een extra hoog privacyrisico op. Het is niet mogelijk je gezicht of vingerafdruk te veranderen als deze is ontvreemd, zoals dat wel makkelijk kan met een pincode of een wachtwoord. Als biometrische gegevens in verkeerde handen terechtkomen, door diefstal of door een fout bij de verwerking, kunnen betrokkenen daar ernstige schade van ondervinden. De kans dat dit gebeurt is onwaarschijnlijk, maar de mogelijke schade is ernstig. Daarom levert dit een 'laag' risico op.

7. Opslag data buiten EER

Als de data worden opgeslagen op servers buiten de Europese Economische Ruimte kunnen andere overheden toegang krijgen tot de opnames. In die andere landen kan de bescherming van grondrechten op een lager niveau zijn dan in de Europese Economische Ruimte. Dat kan aanzienlijke schade opleveren voor het imago van de gemeenten als verwerkingsverantwoordelijke. Voor de boa's en burgers die in de opnames te zien zijn is de schade in theorie aanzienlijk als de opnames worden misbruikt door een vreemde mogendheid. Maar de waarschijnlijkheid van dit scenario is klein: het is vergezocht dat een vreemde mogendheid opnames van bodycams zou willen gebruiken om een boa of burger in Nederland schade te berokkenen. De mogelijke schade is dus aanzienlijk, maar de kans dat die schade zich voordoet is klein. Daarom levert dit dus een 'laag' risico op.

5. Beschermingsmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de beschermingsmaatregelen besproken om de risico's uit het vorige hoofdstuk te verkleinen tot acceptabele restrisico's. Deze laatste stap in de DPIA laat zien dat er goed over oplossingen is nagedacht en welke oplossingen concreet zijn gekozen. Het betreft technische en organisatorische maatregelen die samen een optimale mix vormen.

5.1. Technische maatregelen

Beveiliging bodycam

Toegang tot de opnames is uitsluitend mogelijk door in te loggen met een account met de juiste autorisaties. Door de bodycam in het dockingstation te plaatsen, worden de opnames geüpload naar het systeem. Bij verlies of diefstal van de bodycam kunnen de opnames niet door onbevoegden worden bekeken, dankzij de encryptie van de opnames. De opslag van de D3 Bodycam van Reveal vindt plaats op een niet verwijderbare hardwarecomponent. Ongeautoriseerde toegang via USB is niet mogelijk, elk apparaat is vergrendeld met een unieke *encryption key*. Opnamen die zijn opgeslagen op de D3 bodycam kunnen niet worden afgespeeld met reguliere software aangezien de opnamen AES 256 bit versleuteld zijn. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers) en risico 3 (hackers).

Beveiliging opslag

De opnames worden goed beveiligd opgeslagen op een standalone computer zonder internetverbinding in een veilig afgesloten ruimte. De opnames kunnen worden bekeken in een veilig afgesloten kamer. De ramen zijn beplakt met folie om ongewenst meekijken en/of heimelijk filmen te voorkomen. De toegang tot de kamer is beperkt tot een kleine groep medewerkers: alleen getrainde medewerkers met opsporingsbevoegdheid (boa's) en het afdelingshoofd. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers) en risico 3 (hackers).

Autorisaties en toegang tot opnames

Toegang tot de applicatie waarmee de bodycamopnames worden beheerd wordt beperkt tot geautoriseerde gebruikers. Autorisaties worden verleend en beheerd door de beheerder van de applicatie. De beheerder en de gebruikers loggen in met 2-factor authenticatie. De inlogprocedure voldoet aan dezelfde eisen die door de gemeente aan vergelijkbare systemen worden gesteld conform de inlogprocedure. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers), risico 3 (hackers) en risico 4 (hellend vlak).

Logbestanden

Alle handelingen met opnames worden automatisch gelogd door het systeem dat de opnames beheert: door welke persoon (inlogaccount) en op welk moment is een opname bekeken, bewerkt, verstrekt of verwijderd? Het feit dat alle handelingen met de opnames op deze manier wordt gelogd zal ook duidelijk gecommuniceerd worden richting boa's en burgers. Gekoppeld aan deze technische maatregelen komt er een mechanisme van controles, toezicht en audits.

Dat geeft alle betrokkenen het vertrouwen dat de vooraf gemaakte afspraken zullen worden nagekomen. Door hier actief over te communiceren zorgen we er tegelijkertijd voor dat mensen zich realiseren dat ze opnames niet zomaar even kunnen bekijken: ze zullen altijd moeten kunnen onderbouwen voor welk doel (binnen de vooraf vastgestelde doelen) ze de opname hebben bekeken. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers), risico 3 (hackers) en risico 5 (chilling effect).

5.2. Organisatorische maatregelen

Informatievoorziening richting burgers

Burgers zijn niet rechtstreeks bevraagd over de invoering van de bodycam. Wel kunnen burgers de bodycam altijd duidelijk zien omdat deze zichtbaar wordt gedragen. Handhavers geven een mondelinge waarschuwing als een opname wordt gestart. Verder worden burgers actief geïnformeerd over de bodycams op een pagina met veelgestelde vragen via de website van de gemeenten Zevenaar en door een persbericht. Hiermee verkleinen we risico 1 (heimelijk filmen) en risico 5 op (chilling effect).

Rechten uitoefenen door betrokkenen

Op de website van de gemeente staat hoe betrokkenen hun rechten kunnen uitoefenen, zoals het recht op inzage. Hiermee verkleinen we risico 1 (heimelijk filmen, niet transparant) en risico 5 (chilling effect).

Training boa's

Elke boa die met een bodycam gaat werken, krijgt eerst een training: een 'knoppencursus' plus een uitleg van de werkafspraken en de juridische regels. Tijdens de training wordt uitgelegd wat de doelstelling van de bodycams is. Dit zorgt ervoor dat de oorspronkelijke doelstellingen bekend zijn bij alle gebruikers. Dit verkleint het risico op oneigenlijk gebruik, dat wil zeggen dat de inzet van de bodycams wordt verbreed naar andere toepassingen en andere doelen dan de veiligheid van de boa's. Ook worden de rechten van betrokkenen besproken, de bewaartermijn en de interne spelregels over de toegankelijkheid van de opnames. In de training wordt ook benadrukt dat het niet is toegestaan zelf, bijvoorbeeld met een smartphone, een opname te maken van het beeldscherm waarop een opname wordt getoond. Hiermee verkleinen we risico 1 (heimelijk filmen), risico 2 (onbevoegde gebruikers) en risico 4 (hellend vlak) en risico 5 (chilling effect).

Vier ogen principe

Het terugkijken van de opgenomen beelden in lijn met de doelen daarvan, gebeurt altijd door minimaal 2 bevoegde personen. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers).

Veilige verstrekking opnames aan de politie

Handhaving verstrekt alleen goed beveiligde bodycamopnames, dus met wachtwoord beveiligd, aan de politie. Daarnaast wordt ook altijd een schriftelijke verklaring aan de politie meegegeven waarin onder andere staat dat zij nu de dataverantwoordelijkheid overnemen en dat dus niet de AVG, maar de Wpg van toepassing is. Hiermee verkleinen we risico 2

(onbevoegde gebruikers).

Technisch beheer

De beheerder van de software en hardware krijgt een aantal taken. De autorisatiematrix met gebruikers moet up-to-date worden gehouden om te voorkomen dat onbevoegde gebruikers toegang kunnen krijgen tot de opnames. Ook moet de technisch beheerder ervoor zorgen dat bij updates van de software geen algoritmes worden toegevoegd die automatische gezichtsherkenning mogelijk maken. Daarmee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers) en risico 6 (gezichtsherkenning).

Controles

Het teamhoofd krijgt een aantal controlerende taken. Ten eerste maakt hij/zij per kwartaal een overzicht van het gebruik van de bodycams en het aantal gemaakte, bekeken, verstrekte en vernietigde opnames. Dat rapport wordt besproken met de privacy officer. Ten tweede is het teamhoofd ervoor verantwoordelijk dat elke boa die met een bodycam de straat op gaat de training heeft gevolgd. Ten derde vernietigt de beheerder elk kwartaal alle opnames die niet meer nodig zijn voor afhandeling van incidenten. Hiermee verkleinen we risico 2 (onbevoegde gebruikers) en risico 4 (hellend vlak).

Toezicht en audits

De CISO en de FG hebben het recht toezicht te houden en audits uit te voeren. Zij doen dit op het moment dat ze het zelf nodig vinden. Het verslag van de audit wordt in elk geval gedeeld met het verantwoordelijke teamhoofd. Een korte versie wordt gedeeld met de boa's zelf. Daarnaast gaat het verslag naar de functionarissen waar alle privacy-audits mee worden gedeeld. Hiermee verkleinen we alle gesignaleerde risico's.

6. Eindoordeel over restrisico

Het bruto risico van bodycams is hoog, maar door de voorgestelde beschermingsmaatregelen is het nettorisico dat overblijft – het restrisico – laag. De waarschijnlijkheid dat de beschreven scenario's zich voor zullen doen is door de maatregelen aanzienlijk verminderd en er worden beschermingsmaatregelen getroffen die de mogelijke schade voor betrokkenen wegnemen, danwel flink beperken.

De verwerkingsverantwoordelijke hecht er waarde aan hier nogmaals te wijzen op de belangrijkste en meest effectieve beschermingsmaatregelen: i) het minimaliseren van het aantal opnames en ii) het goed beveiligen van de toegang tot de opnames door technische en organisatorische maatregelen. Het primaire doel van de bodycams is een preventief effect: in dat geval hoeven er überhaupt geen opnames te worden gemaakt en zijn er dus ook geen privacyrisico's qua gegevensverwerking. Het secundaire doel is het gebruiken van opnames. Ook in die fase worden de risico's zo klein mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld door alle opnames goed beveiligd op te slaan en automatisch te verwijderen als de bewaartermijn is verstreken. De opnames worden alleen geraadpleegd en bewaard als dat noodzakelijk is voor afhandeling van een incident. De toegang tot die opnames is beperkt tot een klein aantal geautoriseerde gebruikers voor een klein aantal vooraf geformuleerde doelen – uitsluitend in lijn met het doel vergroten van de veiligheid van de boa's. Tevens worden technische en organisatorische maatregelen getroffen om de opnames zo goed mogelijk te beveiligen.

Door deze maatregelen te treffen nemen de bruto risico's af tot lage restrisico's. Dit restrisico is afgewogen tegenover de verwachte baten van de bodycams: meer veiligheid voor de boa's. Het college van burgemeester en wethouders komt als verwerkingsverantwoordelijke tot de conclusie dat het restrisico acceptabel is gezien de verwachte verbetering van de veiligheid van de boa's dankzij de bodycams.

7. Advies Functionaris Gegevensbescherming

Ik heb na een inleidend gesprek met Lesley Brons kennis genomen van de opgestelde DPIA, het protocol en de werkinstructie.

Het primaire doel van deze pilot is om te bepalen of de veiligheid van de BOA substantieel is toegenomen door de inzet van Bodycams. De uitkomsten van deze pilot zal moeten bijdragen aan het besluit of dit middel permanente inzet kan worden binnen de gemeente Zevenaar.

Het Secundair doel is dat Boa's Opgenomen situaties kunnen beoordelen en gebruiken als trainingsdoeleinden en als eventueel bewijslast bij aangifte. Ook dit moet uiteindelijk bijdragen aan het verhogen van de veiligheid van de BOA's.

Bij de beoordeling van de DPIA is gekeken naar onderbouwing op de volgende onderdelen:

- wat is het doel van de verwerking en op basis van welke wettelijke grondslag gaat de verwerking van persoonsgegevens plaatsvinden;
- welke partijen zijn betrokken bij de verwerking
- wat is het belang van de verwerking;
- welke gegevens worden er verwerkt;
- wat is de bewaartermijn;
- wat zijn de risico's voor betrokkene en organisatie t.a.v. de verwerking;
- welke rechten hebben de betrokkenen (burgers);
- welke maatregelen zijn er genomen om de impact van de verwerking te verkleinen

Bij mijn advies en oordeel is gebruik gemaakt van:

- Ervaringen en adviezen andere gemeenten
- Informatiesessie Cameratoezicht van de IBD/VNG
- Beleidsregels rond Cameratoezicht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) oa:
    - Ook filmen zonder opnemen is een verwerking volgens de AP
    - Opnemen in deze casus naar oordeel van de AP niet hoeft te worden beschouwd als bijzonder persoonsgegeven en daarmee er kan worden voldaan aan 1 wettelijke grondslag gelet op het feit dat"
        - Het doeleinde van de verwerking niet primair gericht is op het verwerken, dan wel onderscheid maken op grond van een bijzonder persoonsgegeven
        - Het redelijkerwijs niet voorzien is dat het verwerken zal leiden tot het maken van onderscheid op grond van bijzonder persoonsgegevens
        - De verwerking van die (mogelijke) bijzondere persoonsgegevens onvermijdelijk is bij de verwerking

Advies:

1. Voer de evaluatie van de pilot met voldoende diepgang uit, waardoor ook tot een goede heldere en (cijfermatig) onderbouwde analyse kan worden gekomen.

   Toelichting:
   *Door het ontbreken van een cijfermatig onderbouwing van het aantal incidenten binnen de gemeente Zevenaar is naar mening van de FG **subsidiariteit** van het middel niet sterk onderbouwd. De pilot zal duidelijk moeten aantonen dat de veiligheid van de BOA substantieel is toegenomen en dat het aantal escalaties met o.a. bedreigingen sterk is afgenomen ten opzicht van de 0-meting.*

2. Maak geen gebruik van de permanente verwerking van persoonsgegevens. "Prerecording/buffering", dit is niet **proportioneel** en doet afbreuk aan **dataminimalisatie**.

   Toelichting:
   *Het permanent opnemen en tijdelijk registeren van persoonsgegevens is niet **proportioneel** en doet afbreuk aan **dataminimalisatie** binnen deze pilot. Het draagt niet bij aan het primaire doel van de verwerkingnamelijk om de veiligheid van de BOA'ste vergroten. De 'prerecording' is het secundaire doel dat gebruikt wordt voor de beoordeling van de situatie, als eventuele bewijslast en mogelijk voor trainingsdoeleinden*.

3. Gebruik de pilot periode om te bepalen of en hoe lang de 'prerecording' noodzakelijk is op basis van ervaringen binnen de pilot.

   Toelichting:
   Door gebruikt te maken van ervaringen binnen de pilot kan beter worden onderbouwd of er een noodzaak is voor het 'prerecorden' van opnamen. Tijdens het bespreken van de evaluatiemomenten per kwartaal kan dit worden meegenomen.

4. Indien de uitkomsten van deze pilot leidt tot een besluit om het middel permanent in te zetten binnen de gemeente Zevenaar, moet er opnieuw een DPIA worden uitgevoerd.

Zevenaar 19 februari 2021

Ronald Vollenberg, Functionaris Gegevensbescherming

7.1. Vervolg Advies Functionaris Gegevensbescherming permanent invoering Bodycams

Op 31 augustus 2021 heb ik een vervolggesprek gehad over de resultaten van de pilot. Hierbij is aangegeven dat het advies is om de op basis van de pilot het college te adviseren de bodycams permanent in te zetten voor de Boa's. Hierbij zal ook de DPIA opnieuw moeten worden uitgevoerd en door de FG opnieuw moeten worden voorzien van een advies.

De opzet en uitvoering van de DPIA zal inhoudelijk niet veel verschillen van de DPIA van de pilot rekening houdend met het feit dat:

- Uitvoering wordt gegeven aan de maatregelen zoals beschreven in de DPIA
- De processen en werkinstructies zijn aangepast nav bevindingen en aanvullingen die tijdens de pilot zijn opgedaan
- De technische middelen (hardware en software) die tijdens de pilotfase in bruikleen waren, worden aangeschaft en eigendom worden van de gemeente Zevenaar.
- De leverancier verantwoordelijk is voor het onderhoud en beheer van de soft- en hardware en hiervoor een contract is afgesloten.

Door het ontbreken van een cijfermatig onderbouwing van het aantal incidenten binnen de gemeente Zevenaar was naar mening van de FG subsidiariteit van het middel niet sterk onderbouwd. De pilot zou duidelijk moeten aantonen dat de veiligheid van de BOA substantieel is toegenomen en dat het aantal escalaties met o.a. bedreigingen sterk is afgenomen ten opzicht van de o-meting. Ook duur van de pre-recording was niet goed onderbouwd en ook hier moet uit de pilot blijken wat noodzakelijk is voor het bereiken van de gestelde doelen (veiligheid medewerkers en leereffect).

Uit de resultaten van de pilot is gebleken dat het gebruik van de bodycam bijgedragen heeft aan het de-escaleren van een aantal situatie. Hierbij heeft het pre-recorden aangetoond dat het een effectief middel is om tijdens de evaluatie terug te kunnen kijken. De Boa's zijn positief over het werken met dit middel en zijn van mening dat dit een bijdrage levert aan hun veiligheid.
De gemeente is transparant over de inzet van dit middel en heeft dit actief gecommuniceerd op haar website, sociale media en de Boa's zijn getraind om in gesprek te gaan met burgers over het gebruik van de bodycams.

Advies:

5. Ik constateer dat er voldoende invulling is gegeven aan de adviezen de pilotfase en adviseer ik positief over het advies
6. Ik adviseer om deze maatregelen/middelen ook op te nemen binnen het ARBO-beleid als onderdeel van het creëren van een veilig arbeidsklimaat voor medewerkers
7. Het gebruik van bodycams is een middel waar privacy risico's moeten worden afgewogen. Daar waar mogelijk in de toekomst andere hulpmiddelen worden ingezet of ontwikkeld met als doel het verhogen van de veiligheid van BOA's zal ook opnieuw in overweging moeten worden genomen of de inzet van bodycam hierdoor nog gerechtvaardigd is. Privacywetgeving verplicht de verwerkersverantwoordelijke altijd te beoordelen of er minder privacygevoelige middelen kunnen worden ingezet om het doel te behalen.

Zevenaar 25 september 2021

Ronald Vollenberg, Functionaris Gegevensbescherming

Aan de Wor-bestuurder van de gemeente Zevenaar,
Mevrouw Danielle Jansen

datum : 2 november 2021
onderwerp : instemming structureel gebruik bobycams
kopie aan : Jacqueline Rutten (ondersteuner Wor-bestuurder) en OR-leden

Beste Danielle,

Op 9 september 2021 stuurde je ons het instemmingsverzoek "structureel gebruik bobycams". En ter aanvulling op dit instemmingsverzoek hebben wij op 30 september 2021 alle onderliggende stukken ontvangen. Met dit voorstel wordt, in aansluiting op de pilot, een structureel gebruik van de bodycams beoogt voor onze buitengewoon opsporingsambtenaren.

Het voorgenomen besluit heeft betrekking op artikel 27 WOR:
Lid 1 sub k: het gaat om een systeem waarbij persoonsgegevens van werknemers worden verwerkt;
Lid 1 sub l: het ziet op de mogelijkheid om personeel te controleren.

Daarnaast geldt dat in de WOR en in artikel 3 van de Arbowet is opgenomen dat de taak en verantwoordelijkheid van de ondernemingsraad ook ligt in het bieden van veilige werkomgeving en het welzijn van de medewerkers in de organisatie.

We hebben het instemmingsverzoek besproken in de Overlegvergadering van 4 oktober jl. Hierin is onder meer gesproken over de mate waarin medewerkers gebruik maken van de bodycam en of zij dit ook als nuttig en waardevol ervaren. Uit de evaluatie blijkt namelijk dat niet iedereen het nut inziet van het gebruik van de bodycam. Omdat wij als OR, mede door de opgestelde DPIA en de ontvangen toelichting vanuit de vakafdeling, de bodycam zien als een zeer waardevolle aanvulling op de reeds bestaande uitrusting van onze buitengewoon opsporingsambtenaren juichen wij het gebruik vanuit goed werkgeverschap enorm toe. Als OR waren wij dan ook benieuwd of het mogelijk is om het gebruik van de bodycam verplicht te stellen.

Op 11 oktober 2021 heeft de werkgever aangegeven dat de bodycams niet verplicht worden gesteld en dat het gebruik dus zal plaatsvinden op basis van vrijwilligheid.

Tot slot heeft de OR op 18 oktober 2021 van de Functionaris gegevensbescherming vernomen dat hij heeft ingestemd met de DPIA waardoor voor de OR ook voldoende is vast komen te staan dat de privacy van de betrokken medewerkers voldoende geborgd is.

Wij kunnen ons als OR dan ook vinden in de motivatie om de pilot om te zetten naar een structureel gebruik van de bodycams voor onze buitengewoon opsporingsambtenaren. Dit temeer omdat wij de bodycam als een zeer waardevolle toevoeging zien op de reeds bestaande uitrusting van onze betrokken

medewerkers vanuit de gedachte van goed werkgeverschap. De bodycam kan niet alleen de-escalerend werken maar ook een gevoel van veiligheid bieden aan onze medewerkers. En daarnaast is vast komen te staan dat de privacy van de dragers van de bodycam voldoende geborgd is.

Wij zien daarom geen bezwaren en stemmen in met het voorgestelde structureel gebruik van de bodycams. Wij verwachten hierbij wel dat de desbetreffende medewerkers goed geïnformeerd worden en blijven over de werkinstructie die ziet op het gebruik van de bodycams, dat er aandacht is en blijft voor bewustwording bij medewerkers dat de bodycam wordt ingezet met als doel het creëren van een veilige werkomgeving en daarmee het gebruik van de bodycam wordt gestimuleerd.

Met vriendelijke groet,

De voorzitter,

Emy Sloot

De vice-voorzitter,

Patricia van Dijk